

Χαίροις ο ζωηφόρος Σταυρός (Ραφαήλ Χ. Μισιαούλης)

/ [Πεμπτούσία](#)

«Σταυρού πρόκειται σήμεραν εορτή χορός αγγέλων σκιρτάτω· σταυρού θέατρον έρχεται δήμος βροτών προσκυνείτω· σταυρού το θείον υψούται κράτος πλήθος δαιμόνων φυγαδευέσθω»[1].

Βρισκόμενοι στο μέσον του πελάγου της Νηστείας, η Αγία μας Εκκλησία μας προβάλλει εις προσκύνηση το πανσεβάσμιο Ξύλο του Τιμίου και Ζωοποιού Σταυρού, το νίκος των Βασιλέων και το καύχημα των Ιερέων, όπως τον ονομάζει ο υμνογράφος της Εορτής[2].

Η Εκκλησία καυχάται για τον Τίμιο Σταυρό και βιώνει το μήνυμά του σε κάθε σημείο της Θείας Λατρείας. Σε κάθε ακολουθία, σε ολόκληρη την εκκλησιαστική ζωή είναι διάχυτη η παρουσία του Ξύλου της ζωής.

Ο Τίμιος Σταυρός προβάλλεται ως πηγή δύναμης και ζωής στο μέσο της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, θυμίζοντάς μας ότι ο δρόμος που οδηγεί στη συνάντηση με τον Αναστημένο Χριστό διαπερνά μέσα από το σταύρωμα, σύμφωνα με τον Άγιο Ιουστίνο Πόποβιτς. Αν κάποιος δεν περάσει από τον Σταυρό δεν θα μπορέσει να φθάσει στην Ανάσταση.

Ο Τίμιος Σταυρός είναι το όργανο εναντίον του διαβόλου: «Κύριε όπλον κατά του διαβόλου τον Σταυρόν Σου ημίν δέδωκας»[3], λέει ο Ιερός υμνογράφος. Είναι το σημείο της χάριτος του Θεού. Από ατιμωτικό σύμβολο, σύμβολο του θανάτου σύμφωνα και με την Παλαιά Διαθήκη «επικατάρατος πας ο κρεμάμενος επί ξύλου»[4], στην Καινή Διαθήκη γίνεται σύμβολο νίκης, γίνεται η ζωηφόρος δύναμη, το αήττητο τρόπαιο, το σταθερό στήριγμα στη ζωή μας.

Στη διάρκεια της νηστείας των σαράντα ημερών, κατά κάποιο τρόπο, και μείς σταυρωνόμαστε, νεκρωνόμαστε από τα πάθη, έχουμε την πίκρα της ακηδίας και της πτώσης, γι' αυτό υψώνεται ο τίμιος και ζωοποιός Σταυρός, για αναψυχή και υποστήριξή μας, για φωτισμό και έμπνευση[5], ενθυμούμενοι τα πάθη του Κυρίου μας.

Ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός θέλει να μας πει ότι ο Σταυρός του δεν είναι απλά ένα σύμβολο, αλλά ένα βίωμα, ένας τρόπος ζωής. Ζώντας στο Σταυρό του Χριστού έχουμε την ευκαιρία να σωθούμε, να αναζωογονηθούμε και να νικήσουμε τον θάνατο, όπως και ο ίδιος ο Κύριος νίκησε τον θάνατο, «θανάτω θάνατον πατήσας» θα ψάλλουμε την Κυριακή του Πάσχα.

Τι είναι, όμως, ο Τίμιος Σταυρός για τους Ορθόδοξους Χριστιανούς;

Για τους χριστιανούς ο σταυρός είναι σύμβολο αγάπης και θυσίας, «σημείο σωτήριο, σημείο ζωοποιό, σημείο αγιαστικό, «νικοποιόν όπλον», όπως το χαρακτηρίζει ο Άγιος Σωφρόνιος Ιεροσολύμων. Ο Άγιος Γρηγόριος Νύσσης το χαρακτηρίζει αλεξητήριο των κακών, ενώ ο Χρυσολόγος Χρυσόστομος «κεφάλαιον των αγαθών απάντων».

Ο Άγιος Θεοφάνης ο Έγκλειστος μας δίδει μια εξαιρετική απάντηση στο ερώτημα αυτό. Λέει ότι ο Τίμιος Σταυρός «Είναι όλες οι δοκιμασίες, τα εμπόδια και οι θλίψεις – που το μεγάλο βάρος τους ακουμπά στους ώμους μας εσωτερικά και εξωτερικά – καθώς βαδίζουμε το δρόμο της συνειδητής εκπλήρωσης των εντολών του Κυρίου. Ένας τέτοιος σταυρός είναι σε τέτοιο βαθμό αυτονόητος για τον Χριστιανό, ώστε όπου υπάρχει και Χριστιανός, υπάρχει κι ένας σταυρός, και όπου

δεν υπάρχει σταυρός, εκεί δεν υπάρχει και Χριστιανός»[6].

Το κατακόρυφο ξύλο συμβολίζει την αγάπη που πρέπει να έχουμε προς το Θεό. Κι η αγάπη του Θεού είναι τόσο μεγάλη, που έστειλε τον Υιό του κι έγινε θυσία για μας. Το οριζόντιο ξύλο του Σταυρού συμβολίζει την αγάπη που πρέπει να έχουμε προς τους συνανθρώπους μας. Εκείνος που αγαπά πραγματικά το Θεό, αγαπά και τον πλησίον του. Σήμερα ο σταυρός κυριαρχεί σ' ολόκληρη τη ζωή των πιστών χριστιανών, σ' ολόκληρη τη ζωή της Εκκλησίας μας, ως όργανο θυσίας, σωτηρίας, χαράς, αγιασμού και χάριτος. Όπως γράφει ο ιερός Χρυσόστομος, «αυτό το καταραμένο και αποτρόπαιο σύμβολο της χειρότερης τιμωρίας τώρα έχει γίνει ποθητό και αξιαγάπητο».

Ο Τίμιος Σταυρός είναι ο συμφιλιωτής του ανθρώπου με τον Θεό στο πρόσωπο του Ιησού Χριστού[7], είναι σύμβολο του πνευματικού μας αγώνα, είναι ο φύλακας όλης της οικουμένης[8], είναι το πιο τίμιο σύμβολο της Εκκλησίας μας. Ολόκληρο το μυστήριο της σωτηρίας και της λύτρωσης του ανθρώπινου γένους βρίσκεται κρυμμένο στον Σταυρό του Χριστού.

Τιμώντας τον Σταυρό αναπόσπαστα τιμάμε και τον Εσταυρωμένο Ιησού. Εκτός από το τίμιο Ξύλο, «προσκυνούμε και τον τύπο του τιμίου και ζωοποιού σταυρού, αν και είναι από διαφορετική ύλη κατασκευασμένος, όχι βέβαια τιμώντας την ύλη, μη γένοιτο, αλλά τον τύπο, ως σύμβολο του Χριστού», λέει ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός.

Στην ορθόδοξη Εκκλησία, όλα τα πρόσωπα και όλα τα πράγματα, μέσω του σταυρού, θυσιάζονται και προσφέρονται. Οι χριστιανοί, κάνοντας το σημείο του σταυρού, ζητούν τη δύναμη να φερθούν με καθαρότητα απέναντι στον κόσμο. Δηλώνουν τη θέλησή τους, να υψωθούν με την προσπάθειά τους, ως τη συνάντηση αυτής της δύναμης· να δοξάσουν το Θεό με όλες τους τις πράξεις και τις οδύνες μέσα στον κόσμο, ακόμη και με το θάνατό τους· να ζήσουν και να πεθάνουν για το Θεό και να εκδηλώσουν με κάθε τρόπο, ότι θυσιάζονται σ' Εκείνον που σταυρώθηκε για χάρη της ανθρωπότητας, σύμφωνα με τον πατέρα Δημήτριο Στανιλοάε, Ρουμάνο ορθόδοξο θεολόγο.

Με πολλές εικόνες οι άγιοι πατέρες και οι εκκλησιαστικοί συγγραφείς εξέφρασαν τη θεολογία του σταυρού ως ξύλου της αιωνίου ζωής. Ο Κλήμης ο Αλεξανδρεύς είδε το σταυρό ως δένδρο, πάνω στο οποίο κρέμεται η ζωή μας, ο Χριστός[9]. Ο Μέγας Φώτιος αναφέρει ότι στο μέσον του παραδείσου της Εδέμ ήταν φυτευμένο το ξύλο της ζωής. Στο μέσον όλης της οικουμένης στερεώθηκε ο σταυρός, το νέο ξύλο της ζωής, δια του οποίου γέμισε ευλογία η πρώτη καταραμένη γη και έγινε παράδεισος[10]. Ο Άγιος Κύριλλος Ιεροσολύμων κάνει την εξής παρατήρηση «εάν

τότε με το ξύλο της βρώσεως οι πρωτόπλαστοι εξορίσθηκαν από τον παράδεισο, τώρα δια το ξύλον Ιησού οι πιστοί θα μπουν στον παράδεισο»[11].

Επίσης, οι Πατέρες συνιστούν ότι πρέπει να προσκυνούμε τον τύπο του Σταυρού, διότι είναι σημείο και τρόπαιο μέγιστο του Χριστού εναντίον του διαβόλου και όλης της αντικειμένης φάλαγγος, «διο και φρίττουσι οι δαίμονες και φυγαδεύονται τούτον τυπούμενον ορώντες»[12].

Βλέποντας ο πιστός τον σταυρό, κάνοντας το σημείο του σταυρού, προσκυνώντας τον «τύπον» και το σύμβολο του σταυρού, βλέπει με τα μάτια της ψυχής του και προσκυνεί τον εσταυρωμένο Ιησού. «Δεν ασπαζόμαστε τον σταυρό ως Θεό, αλλά δείχνουμε έτσι τη γνήσια διάθεση της ψυχής μας προς τον Εσταυρωμένο», λέει ο άγιος Ιερώνυμος.

Ατενίζοντας τον Τίμιο Σταυρό ζούμε την άβυσσο της θείας αγάπης. Προσφωνώντας τον Τίμιο Σταυρό ο Άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός λέει «νυν η της θείας αγάπης δημοσιεύεται άβυσσος»[13]. Οπλισμένοι με την δύναμη του Σταυρού ξεπερνάμε τις θλίψεις και τις δοκιμασίες της καθημερινής μας ζωής και ψάλλουμε κι εμείς μαζί με τον υμνωδό **«Τον Σταυρόν σου προσκυνούμεν, Δέσποτα, και την αγίαν σου Ανάστασιν δοξάζομεν»**[14].

[1] Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου, Εγκωμιαστικός Λόγος στην εορτή της προσκυνήσεως του Τιμίου Σταυρού

[2] Στιχηρά Εσπερινού Κυριακής Γ΄ Νηστειών

[3] Αίνοι Κυριακής πλ.δ΄ ήχου

[4] Δευτερονομίου 21,23 και Γαλάτας 3,13

[5] Π. Αλέξανδρος Σμέμαν

[6] Αγίου Θεοφάνους του Εγκλείστου από το βιβλίο: «Ψωμί για το ταξίδι -Οδοιπορικό Μεγάλης Τεσσαρακοστής», Εκδόσεις Αρμός, σσ. 95-96

[7] Ιωάννου Χρυσοστόμου, Εις τον σταυρόν, PG49, 407

[8] Εξαποστειλάριον όρθρου της Υψώσεως του Τιμίου και Ζωοποιού Σταυρού

[9] Κλήμεντος Αλεξανδρέως, Στρωματείς 5,11, PG 9, 109BC ΕΠΕ 4,90.

[10] Μ. Φωτίου, Αμφιλοχία 294΄ PG 101,1128B

[11] Κυρίλλου Ιεροσολύμων, Κατηχήσεις 13,2΄ PG 33,773A΄ ΕΠΕ 2,12.

[12] Αγίου Γρηγορίου Παλαμά

[13] Ιωάννου Δαμασκηνού, Λόγος εις το άγιον Σάββατον, PG96, 604A

[14] Τροπάριο της Κυριακής Γ΄ Νηστειών